

Навчання іноземної мови на належному рівні було й залишається невід'ємною складовою процесу формування сучасного фахівця на кафедрі іноземних мов. Головною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетенції; вміння вишукувати повну інформацію під час читання іншомовних текстів, розуміти співрозмовника, а також висловлювати грамотно свою думку в усній чи письмовій формах.

Висновки. Педагогічне тестування – один з найбільш стандартизованих та об'єктивних методів контролю й оцінювання знань, умінь і навичок студентів, яке позбавлене таких традиційних недоліків інших засобів оцінювання знань, як неоднорідність вимог, суб'єктивність екзаменаторів, невизначеність системи оцінок тощо.

Література

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения / Ю.К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1977. – 218 с.
2. Основи педагогічного оцінювання / [за ред. І.Є. Булах]. – К., 2006. – Ч. 1. – 250 с.
3. Вербицкий А.А. Активное обучение в Высшей школе. Контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М. : Педагогика, 1990. – 260 с.
4. Данилов М.А. Дидактика К.Д. Ушинского / М.А. Данилов ; [под ред. действ. чл. АПН РСФСР Е.Н. Медынского]. – М. : Наука, 1960. – 294 с.
5. Коменский Я.А. Великая дидактика / Я.А. Коменский // Избранные педагогические сочинения : в 2 т. – М. : Наука, 1955. – Т. 2. – 200 с.
6. Нечепоренко Л.С. Педагогика личности : учеб. пособ. / Л.С. Нечепоренко. – Х. : ХГУ, 1992. – 160 с.
7. Пасинок В.Г. Теорія та методика мовної підготовки учителя в університеті / В.Г. Пасинок. – Х. : Основа, 1998. – 306 с.
8. Higher Education in Europe / UNESCO European Centre for Higher Education. 1993. – Vol. XVIII. – № 2.
9. Guttman L.L. The problem of attitude and opinion measurement / L.L. Guttman. – N. Y. : Wiley, 1986. – P. 2–34.

ГУСЕЛЬНИКОВА С.В.

ПРО СУЧАСНИЙ СТАН РОЗРОБЛЕНOSTІ ПРОБЛЕМИ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКА З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ (ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 6.020207 “ДИЗАЙН”)

Загальні зміни в соціальному, економічному та політичному житті, інтегративні й культурні процеси в Україні призвели до виникнення нових галузей професійної діяльності, що зумовило необхідність розробки нових освітніх програм для підготовки фахівців за цими спеціальностями у вищих навчальних закладах.

Розробка нових освітніх програм відповідно до нових вимог сьогодення є важливою складовою реформування національної системи освіти у контексті входження України до світового освітнього простору як рівноправного партнера. Вона передбачена новим проектом Закону про вищу освіту і ґрунтується на міжнародних домовленостях України в освітній галузі.

Розвиток педагогічної науки з проблеми впровадження й розробки нових технологій навчання у вищих навчальних закладах становить базу для розробки нових освітніх програм підготовки майбутніх фахівців за новими спеціальностями. Але в умовах глобалізації та загальносвітової інтеграції важливою складовою їх професійної підготовки має стати підготовка до іншомовного спілкування, яка стане запорукою високого професійного рівня майбутнього фахівця в умовах сучасного світового інформаційного, полікультурного міжнародного простору.

Так, до нових спеціальностей підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах можна віднести спеціальність 6.020207 “Дизайн”, яка стає популярною останнім часом серед абітурієнтів, а її випускники мають неабиякий попит серед роботодавців. Хоча підготовка фахівців з дизайнерського профілю вже здійснювалася у вищих навчальних закладах України, стан розробленості програми з підготовки студентів до іншомовного спілкування вимагає перегляду її змісту та методичного забезпечення.

Тому вважаємо актуальним аналіз стану розробленості проблеми змісту підручника з іноземної мови за професійним спрямуванням для спеціальності 6.020207 “Дизайн” з метою підготовки майбутніх фахівців до професійного іншомовного спілкування відповідно до їх професійних комунікативних міжкультурних потреб.

Питання розробки та створення підручника з іноземної мови, його структури, змісту й навчально-методичного забезпечення висвітлене в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, проблему розробки підручника з іноземної мови вивчали такі відомі педагоги, як: А.Р. Арутюнов, І.Л. Бім, Л.І. Васецька, М.С. Вашуленко, Н.Й. Волошина, Є.П. Голобородько, Н.І. Ушакова та ін. На проблему навчально-методичного забезпечення змісту підручників з іноземної мови вплинули праці методистів з іноземних мов: І.П. Дроздової, В.І. Карабан, Г.О. Китайгородської, В.Г. Костомарова, А.А. Миролубова, С.Ю. Ніколаєвої, Є.І. Пасова, В.С. Цетлін, Л.М. Черноватого, О.М. Щукіна, а також дослідження психологів Б.В. Беляєва, Л.С. Виготського, П.Я. Гальперіна, І.П. Задорожної, І.О. Зимньої, О.М. Леонтєва та ін.

Але, як зазначає Н.І. Ушакова, останнім часом відбулася зміна парадигми в галузі викладання іноземних мов. Крім того, що студенти мають оволодіти навичками використання іноземної мови та отримати соціокультурну інформацію, необхідно навчити їх використовувати ці знання й навички під час іншомовного спілкування безпосередньо в умовах іншомовного середовища.

У Рекомендаціях Європейського Парламенту та Європейської Ради від 18 грудня 2006 р. до ключових компетентностей ціложиттєвої освіти віднесено спілкування іноземними мовами, що є закономірним. Але в поясненнях готовність до спілкування іноземними мовами визначено як знання словника функціональної граматики та впевненості в основних типах вербальної інтеракції й норм мови, знання суспільних умов, а також культурних аспектів і різноманітності, вимірів звертання та прикладної відповідності, здатності розуміти розмовні повідомлення, ініціювати, підтримувати й узагальнювати спілкування, читати, розуміти та переказувати тексти відповідно до потреб особи, здатність відповідно використовувати засоби. Позитивне ставлення містить у собі оцінку культурного розмаїття, а також інтересу й зацікавленості в умовах та міжкультурному спілкуванні. [1, с. 2].

Тому проблемі міжкультурного іншомовного спілкування приділено багато уваги з боку вітчизняних та зарубіжних науковців (А. Вежбицька, П. Вінч, П.М. Донець, Н.І. Сукаленко, Є.Ф. Торасов, Н.Т. Тверезовська, С.Г. Тер-Мінасова, Й.Й. Халєєва, Г.О. Чередниченко). Головними завданнями в підготовці майбутніх фахівців до професійного іншомовного спілкування дослідники визначають “розуміння чужого” (А.Л. Бердичевський) та знання й володіння національними особливостями ділового (тобто професійного) спілкування (А.Є. Бикова, С. Сумніков, О. Юр’єва).

Фонд наукових педагогічних досліджень нараховує багато праць з проблеми одночасного оволодіння мовними та соціокультурними навичками в школярів і студентів (М.В. Баришніков, Н.Ф. Бориско, Л.П. Голованчук, Л.С. Дімова, С.Ю. Ільїна, О.О. Коломінова, О.Г. Оберемко, О.М. Осіянова, М.А. Саланович, Т.П. Черепанова, Т.О. Яхнюк), зокрема, студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів (Н.Б. Ішханян, В.М. Топалова).

Одним з головних засобів підготовки майбутніх фахівців до іншомовного спілкування у вищому навчальному закладі є підручник з іноземної мови за професійним спрямуванням, за допомогою якого студенти не тільки вдосконалюють свої мовні навички, а й отримують соціокультурну інформацію про країни та нації, які користуються цією мовою, набуваючи навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом. На жаль, у системі вищої освіти склалася ситуація, коли підготовка студентів до іншомовного спілкування здійснюється, здебільшого, за уніфікованими підручниками для декількох спеціальностей, а методичний матеріал, що відповідає фаху підготовки студентів, викладачі добирають окремо за власними можливостями. Причини цього закладені в економічних та соціальних чинниках, але зрозуміло, що проблема потребує ґрунтовного науково-педагогічного дослідження й вирішення.

Мета статті – проаналізувати стан розробленості проблеми змісту підручника з іноземної мови за професійним спрямуванням для спеціальності 6.020207 “Дизайн” з метою підготовки майбутніх фахівців до професійного іншомовного спілкування відповідно до їх професійних комунікативних міжкультурних потреб.

Так, Словник термінів міжкультурної комунікації визначає успішне іншомовне спілкування як тип спілкування нерідною мовою чи в процесах міжкультурної комунікації, результатом якого є досягнення учасниками перлокутивного ефекту, запланованої предметної і/або комунікативної мети, повної або такої, що задовольняє комунікантів, реалізації комунікативних стратегій, втілення комунікативних смислів, що може супроводжуватись мовними девіаціями, які суттєво не зачіпають ілокутивних намірів учасників спілкування, запланованих перлокутивних ефектів [2].

О.А. Гончарова та А.В. Масолва визначають іншомовне міжкультурного спілкування як діалог взаєморозуміння, а не зіткнення різних культур. Крім того, готовність до іншомовного міжкультурного спілкування передбачає усвідомлення особливостей способу життя, свідомості, системи почуттів, ієрархії цінностей представників іншомовного світу, здатність до сприйняття нових ідей, іншої реальності, визнавати та приймати відмінності, а також мати об'єктивний погляд, здатність до толерантності, взаєморозуміння (Т. Гринкевич), і що найбільш важливо, на нашу думку, для професійного спілкування – вміти фокусуватись на успішній взаємодії з представником іншомовного середовища.

Підготовка майбутніх фахівців до іншомовного професійного спілкування у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням має сприяти пізнанню та зрозумінню студентами культури свого народу й країни, мову якої вивчають (Т. Колодько), підтримувати інтерес до навчання (С. Григоренко) та розкривати додаткову професійну інформацію в контексті соціокультурних знань і країнознавчих текстів (Б. Стороха).

С. Сумніков визначає три етапи підготовки до іншомовного професійного спілкування в умовах міжкультурного середовища:

1. Усвідомлення своєї культури.
2. Розуміння культури ділового партнера.
3. Практичне тренування в умовах міжкультурного спілкування.

Але автор зауважує на типовості, а не обов'язковості, рис ділового спілкування, що означає, що не всі без винятку носії тієї чи іншої культури їх мають [3].

І.М. Терехов зазначає, що підручник для вищих навчальних закладів має деякі відмінності від загального розуміння підручника, що містить систематизовані основи знань на сучасному рівні науки й культури в певній галузі. Підручник для вищої школи відповідає цілям і завданням навчання та виховання певних вікових і соціальних груп, але виокремлення нових наук та поява нових спеціальностей і спеціалізацій зумовлюють відносно швидке старіння підручників для ВНЗ [4].

Отже, підручник з іноземної мови за професійним спрямуванням має відповідати основним принципам навчального видання:

- відповідати освітнім цілям;
- відображати теорії та практики навчання;
- містити систему наукових знань;

- бути професійно зорієнтованим;
- бути чітко структурованим відповідно до організації навчально-виховного процесу;
- реалізувати цілі, засоби, зміст і методи навчання;
- відповідати загальнопедагогічним принципам.

Оскільки головним завданням підручника з іноземної мови за професійним спрямуванням є підготовка до іншомовного спілкування, він має відповідати ряду специфічних принципів:

- комунікативному (Є.П. Голобородько, В.Г. Костомаров, Р.П. Мільруд, О.Д. Митрофанова, Г.А. Михайлівська, Є.І. Пассов);
- лінгвокраїнознавчому (Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, Г.Д. Томахін, Т.М. Чернявська);
- культурологічному (А.Л. Бердичевський, О.Д. Митрофанова, Є.І. Пассов, Ю.Є. Прохоров, Л.В. Скуратівський, В.М. Шаклеїн, О.Л. Шевнюк);
- морально-етичному (Є.І. Пассов, Л.В. Кібірева, Е. Колларова).

Відповідно до наукових праць А.Р. Арутюнова, Л.Б. Трушиної та П.Г. Чеботарьова, існує система моделювання та аналізу підручників. Так, підручник з іноземної мови за професійним спрямуванням має містити такі аспекти:

- лінгвістичний (А.В. Дудніков, А.А. Леонт'єв);
- граматичний (З.Н. Ієвлев);
- фонетичний (Н.І. Самуйлова);
- лексичний (В.В. Морковкін, С.П. Новіков);
- культурний (Н.Й. Волошина, Ю.Ю. Дешерієва, А.Л. Бердичевський, В.М. Шаклеї);
- країнознавчий (Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, Т.Н. Чернявська);
- стилістичний (М.І. Пентиліук);
- словотворчий.

Крім того, підручник з іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх фахівців у сфері дизайну має розвивати їх естетичні смаки, спонукати до самовираження й творчого підходу, здатність до самостійної роботи та розвитку професійно необхідних навичок.

Перелік фахових предметів для першого курсу спеціальності “Дизайн” містить такі курси, як: “Історія української культури”, “Малюнок”, “Академічний живопис”, “Кольорознавство”, “Основи ергономіки проектування інтер’єрів”, “Історія інтер’єрів”, “Конструювання обладнання інтер’єрів”, “Сучасні оздоблювальні матеріали”, “Історія та конструювання меблів”, “Історія мистецтв та архітектури”, “Типи будівель та архітектурних конструкцій” тощо. Тому логічно було б включити до змісту підручника з англійської мови за професійним спрямуванням для студентів спеціальності “Дизайн” тексти відповідно до тематики фахових предметів: дослідити значні події в історії культури англійських країн, розглянути основні відмінності стильового наповнення англійського традиційного та сучасного

інтер'єрів, ознайомитися з передумовами виникнення англійського стилю в інтер'єрі, меблях, архітектурі й оздобленні, проаналізувати взаємозв'язок між умовами та стилем життя в англomовних країнах тощо. Обов'язковими в змісті підручника мають бути тексти, що розкривають українські особливості в мистецтві, живописі, архітектурі, прихильність українських сучасників до стилів тощо.

Невід'ємною частиною змісту підручника мають стати вправи, що імітують іншомовне спілкування в умовах англо-українських професійних відносин, що спонукають до розуміння й усвідомлення відмінностей та спільного між українською й англійською культурами, типами соціальної поведінки, завдання на самовираження в умовах відносин, самостійної роботи.

Висновки. Проблема змісту підручника з іноземної мови для вищих навчальних закладів є достатньо розкритою у вітчизняній педагогіці, але швидкий соціально-культурний розвиток зумовив виникнення нових спеціальностей і виявив недостатню розробленість проблеми змісту підручників з іноземної мови за професійним спрямуванням, а саме для спеціальності 6.020207 “Дизайн”, з метою підготовки майбутніх фахівців до професійного іншомовного спілкування відповідно до їх професійних комунікативних міжкультурних потреб на базі вищих навчальних закладів.

Література

1. Рекомендації Європейського Парламенту та Європейської Ради щодо ключових компетентностей ціложиттєвої освіти (2006/962/ЕС).
2. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Ф.С. Бацевич. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/k>.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsletter.sus-n.org/?p=411>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vseslova.com.ua/word/>.

ДЯЧЕНКО М.Д.

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Перспективи інтеграції України в європейський комунікаційний простір зумовлюють нові вимоги до професійної підготовки майбутніх журналістів, а сучасний рівень суспільно-економічного розвитку України вимагає від фахівців ЗМІ конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму.

Справжній професіонал-журналіст повинен володіти не лише комплексом загальних і спеціальних професійних здібностей, але й умінням